

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1899. Andra Kammaren. N:o 19.

Torsdagen den 30 mars.

Kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

§ 1.

Justerades de vid kammarens sammanträden den 17, 18, 21, 22 och 23 innevarande mars förda protokoll.

§ 2.

Föredrogos hvar för sig Kongl. Maj:ts å kammarens bord hvilande propositioner till Riksdagen.

Dervid hänvisades till statsutskottet nedannämnda propositioner:

angående försäljning af kronolägenheten Nykrogen samt delar af förra militiebostället $1\frac{1}{4}$ mantal Erfvinge n:o 3 i Stockholms län;

angående öfverlåtelse till Göteborgs stad af kronans rätt till viss mark i Majornas 4:e rote; och

angående disposition af Ekolsunds bro i Upsala län m. m.

Kongl. Maj:ts proposition angående ändrad lydelse af § 9 mom. 1 c) tulltaxeunderrättelserna hänvisades till behandling af bevillningsutskottet.

§ 3.

Följande nya motioner afgåfvos:

af herr *E. Sahlin*, n:o 240, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående jernvägsanläggningar för statens räkning samt inköp af bandelen Örebro—Frövi; och

af herr *L. Dahlstedt*, n:o 241, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående civile tjänsteinnehafvares rätt till pension af staten m. m.

Dessa motioner begärdes på bordet och bordlades.

§ 4.

Till bordläggning anmäldes:

konstitutionsutskottets utlåtande n:o 6, i anledning af dels Kongl. Maj:ts proposition med förslag till ändrad lydelse af §§ 5 och 6 regeringsformen, dels väckt motion om ändringar i §§ 6 och 15 regeringsformen, dels ock inom utskottet väckt förslag om ändrad lydelse af § 42 regeringsformen; samt

statsutskottets utlåtanden och memorial:

n:o 38, i anledning af väckta motioner om utredning dels i fråga om anläggande af nya statsbanor och inköp till staten af vissa privatbanor, dels ock beträffande Göta kanals öfvertagande af statsverket;

n:o 39, i anledning af väckt motion om anslag till förhöjning af undsättningsfonden m. m.; och

n:o 40, om anvisande af de i regeringsformens 63 § föreskrifna kreditivsummor.

§ 5.

Justerades protokollsutdrag; hvarefter kammarens ledamöter åtskildes kl. 2,48 e. m.

In fidem

E. Nathorst Böös.

Onsdagen den 5 april.

Kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

§ 1.

Herr statsrådet m. m. grefve *H. Wachtmeister* aflemnade Kongl. Maj:ts propositioner till Riksdagen:

angående försäljning af fasta egendomen n:o 23 i kvarteret Hvalfisken inom Östermalms församling i Stockholm;

angående försäljning till Vara köping af ett område af länsmansbostället $\frac{1}{2}$ mantal Vara Stommen n:o 9;

angående slutlig organisation af landtbruksinstitutet vid Ultuna;

angående arrendefri upplåtelse till Jönköpings läns fängvårdsförening af förra militiebostället $\frac{1}{2}$ mantal Långanäs n:o 1 i nämnda län;

angående försäljning af en till förra militiebostället $\frac{5}{8}$ mantal Ålsunda n:o 2 i Stockholms län hörande lägenhet;

med förslag till förordning angående vissa bestämmelser rörande sjöfarten och gränstrafiken mellan Sverige och Norge;

angående förändring i gällande föreskrifter om åsättande af grundskatt m. m.; och

angående ändrad lydelse af § 10 mom. 4 i kongl. förordningen den 13 juli 1887 angående villkoren för tillverkning af bränvin, sådant nämnda moment lyder enligt kongl. kungörelsen den 1 juni 1894.

De kongl. propositionerna bordlades.

§ 2.

Härefter remitterades till vederbörande utskott de å kammarens bord hvilande motioner, och hänvisades dervid herr *E. Sahlins* motion, n:o 240, till statsutskottet och herr *L. Dahlstedts* motion, n:o 241, till Riksdagens särskilda utskott.

§ 3.

Föredrogos, men blefvo åter bordlagda:

konstitutionsutskottets utlåtande n:o 6; samt

statsutskottets utlåtande och memorial n:is 38, 39 och 40.

§ 4.

Till bordläggning anmäldes bevillningsutskottets memorial:

n:o 21, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut rörande bevillningsutskottets betänkande n:o 15, i anledning af väckt motion om afskaffande af hvitbetssockertillverkningsafgiften samt nedsättning af tullen å socker; och

n:o 22, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut rörande bevillningsutskottets betänkande n:o 16, punkten 2:o), angående väckt motion om åstadkommande af verksammare kontroll öfver att stämningar till underrätt vederbörligen stämpelbeläggas.

§ 5.

Anmäldes och godkändes Riksdagens kanslis förslag
dels till Riksdagens skrivelser till Konungen:

n:o 38, angående åtgärder för den svenska borgerliga tidens
bringande till öfverensstämmelse med den s. k. europeiska medel-
tiden;

n:o 39, angående val af två fullmäktige i riksbanken och tre
suppleanter för Riksdagens samtliga fullmäktige i nämnda verk; och

n:o 40, angående val af två fullmäktige i riksgäldskontoret och
tre suppleanter för samtliga fullmäktige i nämnda verk;

dels ock till Riksdagens förordnanden:

n:o 41, för två fullmäktige i riksbanken;

n:o 42, för tre suppleanter för Riksdagens fullmäktige i riks-
banken;

n:o 43, för två fullmäktige i riksgäldskontoret; och

n:o 44, för tre suppleanter för fullmäktige i riksgäldskontoret.

§ 6.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades herr *O. H. Ström*
under 14 dagar från och med den 8 dennes.

§ 7.

Justerades protokollsutdrag; hvarefter kammarens ledamöter åtskildes kl. 2,48 e. m.

In fidem

E. Nathorst Böös.

Torsdagen den 6 april.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Justerades det i kammarens sammanträde den 30 nästlidne mars förda protokoll.

§ 2.

Till kammaren hade inkommit följande två sjukbetyg, som upplästes:

Att riksdagsmannen herr Carl Edvard Holmgren, som sedan den 20 mars 1899 varit härstädes vårdad för gallstenskolik, ännu kvarligger och till följd deraf för närvarande är förhindrad att delta i Riksdagens förhandlingar, intygas.

Stockholm och Sabbatsbergs sjukhus den 4 april 1899.

C. Arvid Norgren,
legit. läkare,
underläkare.

Att ledamoten af Riksdagens Andra Kammare, herr rektor J. Persson på grund af sjukdom, åderbräcks-inflammation (Phlebitis),¹ är oförmögen att infinna sig vid Riksdagen under de kommande 14 dagarne, intygar,

Arboga den 4 april 1899,

J. G. H. Hartelius,
stadsläkare.

§ 3.

*Gemensamma
omröstningar.*

Sedan Riksdagens båda kamrar förehaft och godkänt de i bevillningsutskottets memorial n:o 5 samt statsutskottets memorial n:is 32, 33, punkterna 2—4, 34 och 35 föreslagna voteringspropositioner rörande åtskilliga frågor, deri kamrarne fattat stridiga beslut, samt bestämt blifvit, att omröstningar öfver de olika besluten denna dag skulle förrättas, så anställdes nu berörda omröstningar enligt nedan intagna voteringspropositioner i följande ordning, nemligen:

*Gemensamma
omröstningar.*
(Forts.)

1:sta omröstningen:

»Den, som, i likhet med Första Kammaren, vill, att garn af nöthår skall åsättas tull af 10 öre för kilogram samt såsom särskild rubrik införas närmast efter den nu i tulltaxan under n:o 168 förekommande rubriken: färgadt, blekt eller tryckt segel- och bindgarn, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i likhet med Andra Kammaren, beslutit att afslå såväl utskottets hemställan som den i ämnet väckta motionen.»

Sedan voteringsmedlemmarna blifvit aflemnade samt eu sedel aflagd och förseglad, äfvensom underrättelse från Första kammaren ingått, att voteringsmedlemmarna för den omröstning, hvarom här vore fråga, jemväl derstädes afgifvits, företogs nu medlemmarnas öppnande och uppräknings, och utföll omröstningen med 65 Ja och 157 Nej.

Den omröstning öfver ofvanintagna voteringsproposition, som, enligt nyss ankommet och nu uppläst protokoll, blifvit af Första Kammaren samtidigt anställd, hade utfallit med ..... 31 Ja och 112 Nej, hvadan, då dertill läggas Andra Kammarens röster

eller.....	65 Ja och 157 Nej,
sammanräkningen visar	96 Ja och 269 Nej;

Och hade alltså beslut i denna fråga blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionens innehåll.

2:dra omröstningen:

»Den, som, i likhet med Första Kammaren, vill, att herr Wavrinskys ifrågasvarande motion icke af Riksdagen bifalles, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i likhet med Andra Kammaren, beslut, att, med anledning af herr Wavrinskys förevarande motion, å extra stat för år 1900 till den internationella fredsbyrån i Bern bevilja ett bidrag af 750 kronor.»

Sedan voteringssedlarna blifvit aflemnade samt en sedel aflagd och förseglad, äfvensom underrättelse från Första Kammaren ingått, att voteringsedlarna för den omröstning, hvarom här vore fråga, jemväl derstädes afgifvits, företogs nu sedlarnes öppnande och uppräknig, och utföll omröstningen med 73 Ja och 148 Nej.

Den omröstning öfver ofvanintagna voteringsproposition, som, enligt nyss ankommet och nu uppläst protokoll, blifvit af Första Kam-maren samtidigt anställd, hade utfallit med..... 131 Ja och 10 Nej, hvadan, då dertill läggas Andra Kammarens röster

eller	73 Ja och 148 Nej,
sammanräkningen visar	204 Ja och 158 Nej;

Och hade alltså beslut i denna fråga blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med ja-propositionens innehåll.

3:dje omröstningen:

»Den, som, i likhet med Första Kammaren, vill, att Kongl. Maj:ts i punkten 4:o b) under fjerde hufvudtiteln gjorda framställningar må af Riksdagen på det sätt bifallas, att Riksdagen medgifver, att under år 1900 må till nedannämnda befattningsinnehafvare utbetalas tillfälliga löneförbättringar med följande belopp och under samma vilkor som aflöningen under de aflöningstitlar, hvartill de, enligt hvad nedan säges, skola utgöra tillägg, nemligen:

dels till dagaflöningen under tjänstgöring:

för fanjunkare, styckjunkare, regementstrumslagare och regements-trumpetare samt förvaltare vid intendenturcorpsen 50 öre;

för sergeanter, hautboister, stabs-, squadrons- och batteritrumpe-tare äfvensom fältmusikanter vid Vermlands fältjägarecorps, Gotlands infanteriregemente, Hallands bataljon, Vesternorrlands regemente och Blekinge bataljon, trumslagare och hornblåsare vid Gotlands infanteri-regemente och Hallands bataljon samt trumpetare vid Gotlands artil-lericorps 40 öre;

för gevärshandtvarkare och pistolsmeder vid den icke garnisone-rade armén 20 öre;

för korpraler vid den icke garnisonerade armén 25 öre; och

för vicekorpraler vid den icke garnisonerade armén 40 öre;

Gemensamma
omröstningar.
(Forts.)

dels till lönen för vaktmästarne vid intendenturcorpsen 180 kronor;
dels till månadsarfvodena:

för distinktionskorpraler och 1 konstaplar vid garnisonerade armén, Skånska husar- och dragonregementena samt Norrlands dragonregemente 3 kronor;

för korpraler och 2. konstaplar vid garnisonerade armén, Skånska husar- och dragonregementena samt Norrlands dragonregemente 3 kronor; och

för vicekorpraler vid garnisonerade armén, Skånska husar- och dragonregementena samt Norrlands dragonregemente 3 kronor;

samt att Riksdagen må till *tillfällig löneförbättring åt underbefäl med flere* enligt ofvan stadgade grunder å extra stat för år 1900 bevilja ett anslag af 297,000 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i likhet med Andra Kammaren, på det sätt bifallit Kongl. Maj:ts i punkten 4:o b) under fjerde hufvudtiteln gjorda framställningar, att Riksdagen medgifvit, att under år 1900 må till nedannämnda befattningsinnehafvare utbetalas tillfälliga löneförbättringar med följande belopp och under samma vilkor som aflöningen under de aflöningstitlar, hvartill de, enligt hvad nedan säges, skola utgöra tillägg, nemligen: 4

dels till dagaflöningen under tjenstgöring:

för fanjunkare, styckjunkare, regimentstrumslagare och regements-trumpetare samt förvaltare vid intendenturcorpsen 38 öre;

för sergeanter, hautboister, stabs-, squadrons- och batteritrumpetare äfvensom fältmusikanter vid Vermlands fältjägarcorps, Gotlands infanteriregemente, Hallands bataljon, Vesternorrlands regemente och Blekinge bataljon, trumslagare och hornblåsare vid Gotlands infanteriregemente och Hallands bataljon samt trumpetare vid Gotlands artilleri-corps 38 öre;

för gevärsandtverkare och pistolsmeder vid den icke garnisonerade armén 20 öre;

för korpraler vid den icke garnisonerade armén 25 öre; och

för vicekorpraler vid den icke garnisonerade armén 40 öre;

dels till lönen för vaktmästarne vid intendenturcorpsen 180 kronor;

dels till månadsarfvodena:

för distinktionskorpraler och 1. konstaplar vid garnisonerade armén, Skånska husar- och dragonregementena samt Norrlands dragonregemente 3 kronor;

för korpraler och 2. konstaplar vid garnisonerade armén, Skånska husar- och dragonregementena samt Norrlands dragonregemente 3 kr.; och

*Gemensamma
omröstningar.
(Forts.)*

för vicekorpraler vid garnisonerade armén, Skånska husar- och dragonregementena samt Norrlands dragonregemente 3 kronor;

äfvensom till *tillfällig löneförbättring åt underbefäl med flere* enligt ofvan stadgade grunder å extra stat för år 1900 beviljat ett anslag af 279,000 kronor.»

Sedan voteringsseglarne blifvit aflemnade samt en sedel aflagd och förseglad, äfvensom underrättelse från Första Kammaren ingått, att voteringsseglarne för den omröstning, hvarom här vore fråga, jemväl derstädes afgifvits, företogs nu sedlarnes öppnande och uppräknig, och utföll omröstningen med 95 Ja och 127 Nej.

Den omröstning öfver ofvanintagna voteringsproposition, som, enligt nyss ankommet och nu uppläst protokoll, blifvit af Första Kam-maren samtidigt anställd, hade utfallit med ..... 132 Ja och 11 Nej, hvadan, då dertill läggas Andra Kammarens röster

eller ..... 95 Ja och 127 Nej,
sammansräkningen visar ..... 227 Ja och 138 Nej;

Och hade alltså beslut i denna fråga blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med ja-propositionens innehåll.

4:de omröstningen:

»Den, som, i likhet med Första Kammaren, vill, att Riksdagen, med föranledande af Kongl. Maj:ts förevarande framställning och herr Almströms med flere ofvanberörda motion, må, för anskaffande under innevarande eller nästkommande år inom eller utom landet af ytterligare 40,000 gevär utöfver det antal, som under samma år kan för redan tillgängliga medel tillverkas vid Carl Gustafs stads gevärsfaktori, på extra stat för år 1900 anvisa dels redan för anskaffning af nya eldhandvapen åt armén beviljade, men ännu ej anvisade 1,224,750 kronor, dels ock derutöfver 1,163,250 kronor, eller tillhoppa 2,388,000 kronor. röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

*Gemensamma
omröstningar.*
(Forts.)

Vinner Nej, har Riksdagen, i likhet med Andra Kammaren, med bifall till Kongl. Maj:ts förevarande framställning samt med afslag å herr Almströms med flere ofvannämnda motion, af det för anskaffning af nya eldhandvapen åt armén beviljade, men ännu ej anvisade belopp 1,224,750 kronor, till utgående på extra stat för år 1900 anvisat 1,147,000 kronor.»

Sedan voteringsseglarne blifvit aflemnade samt en sedel aflagd och förseglad, äfvensom underrättelse från Första Kammaren ingått, att voteringsseglarne för den omröstning, hvarom här vore fråga, jemväl derstädes afgifvits, företogs nu seglarnes öppnande och uppräknig, och utföll omröstningen med 84 Ja och 139 Nej.

Den omröstning öfver ofvanintagna voteringsproposition, som, enligt nyss ankommet och nu uppläst protokoll, blifvit af Första Kammaren samtidigt anställd, hade utfallit med 139 Ja och 4 Nej, hvadan, då dertill läggas Andra Kammarens

röster eller	84 Ja och 139 Nej,
sammanräkningen visar	223 Ja och 143 Nej;

Och hade alltså beslut i denna fråga blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med ja-propositionens innehåll.

5:te omröstningen:

»Den, som, i likhet med Första kammaren, vill, att Riksdagen må till stärkande af landets nuvarande fasta försvar på extra stat för år 1900 bevilja ett belopp af 2,200,000 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i likhet med Andra Kammaren, till stärkande af landets nuvarande fasta försvar beviljat 2,200,000 kronor och deraf på extra stat för år 1900 anvisat 1,100,000 kronor.»

Sedan voteringsseglarne blifvit aflemnade samt en sedel aflagd och förseglad, äfvensom underrättelse från Första Kammaren ingått, att voteringsseglarne för den omröstning, hvarom här vore fråga, jemväl derstädes afgifvits, företogs nu seglarnes öppnande och uppräknig, och utföll omröstningen med 63 Ja och 160 Nej.

Den omröstning öfver ofvanintagna voteringsproposition, som, enligt nyss ankommet och nu uppläst protokoll, blifvit af Första Kammaren samtidigt anställd, hade utfallit med 128 Ja och 12 Nej, hvadan, då dertill läggas Andra Kammarens

*Gemensamma
omröstningar.
(Forts.)*

röster eller ..... 63 Ja och 160 Nej,
sammanräkningen visar ..... 191 Ja och 172 Nej;

Och hade alltså beslut i denna fråga blifvit af Riksdagen fattadt i öfverrensstämmelse med ja-propositionens innehåll.

6:te omröstningen:

»Den, som, i likhet med Första Kammaren, vill, att i den för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen fastställda stat må uppföras aflöning till ytterligare en tredje gradens tjänsteman (byråchef), ledamot i styrelsen och föredragande för ärenden angående enskilda jernvägar, med 6,400 kronor, deraf 4,400 kronor i lön, som efter fem år kan höjas med 600 kronor, samt 2,000 kronor i tjänstgöringspenningar, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i enlighet med Andra Kammarens beslut — under vilkor, att vid först inträffande ledighet vid någon af de i väg- och vattenbyggnadsstyrelsens stat uppförda byråingenjörsbefattningar den lediga befattningen indrages — i nämnda stat uppfört aflöning till ytterligare en ledamot i styrelsen, föredragande för ärenden angående enskilda jernvägar, med 4,500 kronor, deraf 3,000 kronor i lön, som efter fem år kan höjas med 500 kronor och efter tio år med ytterligare 500 kronor, samt 1,500 kronor i tjänstgöringspenningar.»

Sedan voteringssedlarne blifvit aflemnade samt en sedel aflagd och förseglad, äfvensom underrättelse från Första Kammaren ingått, att voteringsedlarne för den omröstning, hvarom här vore fråga, jemväl derstädes afgifvits, företogs nu sedlarnes öppnande och uppräkning, och utföll omröstningen med 42 Ja och 178 Nej.

Den omröstning öfver ofvanintagna voteringsproposition, som, enligt nyss ankommet och nu uppläst protokoll, blifvit af Första

Gemensamma omröstningar. Kammaren samtidigt anstald, hade utfallit med... 128 Ja och 14 Nej,
 (Forts.) hvadan, då dertill läggas Andra Kammarens

röster eller ..... 42 Ja och 178 Nej,
 sammanräkningen visar ..... 170 Ja och 192 Nej;

Och hade alltså beslut i denna fråga blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionens innehåll.

7:de omröstningen:

»Den, som, i likhet med Första Kammaren, vill, att i väg- och vattenbyggnadsstyrelsens stat må uppföras aflöningar till ytterligare två första gradens tjänstemän (notarier) med 3,000 kronor för vardera, deraf 1,800 kronor i lön, som efter fem år kan höjas med 500 kronor och efter tio år med ytterligare 500 kronor, samt 1,200 kronor i tjänstgöringspenningar, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i enlighet med Andra Kammarens beslut, i väg- och vattenbyggnadsstyrelsens stat dels uppfört aflöning till en första gradens tjänsteman (notarie) med 3,000 kronor, deraf 1,800 kronor i lön, som efter fem år kan höjas med 500 kronor och efter tio år med ytterligare 500 kronor, samt 1,200 kronor i tjänstgöringspenningar, dels ock vidtagit den förändring, att det i staten upptagna anslag å 13,000 kronor till vikariatsersättning, arfvoden åt extra ordinarie tjänstemän, rit- och skrifbiträde blifvit höjdt med 1,000 kronor eller till 14,000 kronor.»

Sedan voteringsseglarna blifvit aflemnade samt en sedel aflagd och förseglad, äfvensom underrättelse från Första Kammaren ingått, att voteringsseglarna för den omröstning, hvarom här vore fråga, jemväl derstädes afgifvits, företogs nu seglarnes öppnande och uppräkning och utföll omröstningen med 35 Ja och 178 Nej.

Den omröstning öfver ofvanintagna voteringsproposition, som, enligt nyss ankommet och nu uppläst protokoll, blifvit af Första

Kammaren samtidigt anstald, hade utfallit med . . . 122 Ja och 19 Nej, *Gemensamma omröstningar.*
 hvadan, då dertill läggas Andra Kammarens
 röster eller ..... 35 Ja och 178 Nej, (Forts.)

sammanräkningen visar ..... 157 Ja och 197 Nej;

Och hade alltså beslut i denna fråga blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionens innehåll.

8:de omröstningen:

»Den, som, i likhet med Första Kammaren, vill, att, i enlighet med Kongl. Maj:ts framställning, reservationsanslaget till expenser för allmänna arbeten må höjas från 30,000 kronor till 35,000 kronor eller med 5,000 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej.

Vinner Nej, har, i enlighet med Andra Kammarens beslut, Kongl. Maj:ts förevarande framställning icke af Riksdagen bifallits.»

Sedan voteringsedlarne blifvit aflemnade samt en sedel aflagd och förseglad, äfvensom underrättelse från Första Kammaren ingått, att voteringsedlarne för den omröstning, hvarom här vore fråga, jemväl derstädes afgifvits, företogs nu sedlarnes öppnande och uppräknig, och utföll omröstningen med 31 Ja och 176 Nej.

Den omröstning öfver ofvanintagna voteringsproposition, som, enligt nyss ankommet och nu uppläst protokoll, blifvit af Första Kammaren samtidigt anstald, hade utfallit med... 123 Ja och 17 Nej, hvadan, då dertill läggas Andra Kammarens

röster eller ..... 31 Ja och 176 Nej,
 sammanräkningen visar ..... 154 Ja och 193 Nej;

Och hade alltså beslut i denna fråga blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionens innehåll.

Gemensamma
omröstningar.
(Forts.)

9:de omröstningen:

» Den, som, i likhet med Första Kammaren, vill, att Riksdagen må *dels* i den för skogsstaten gällande stat uppföra ytterligare en jägmästare med lön 1,500 kronor, tjänstgöringspenningar 1,000 kronor och resepenningar 400 kronor, samt 4 kronojägare med för hvardera lön 400 kronor, tjänstgöringspenningar 100 kronor samt hyresersättning 100 kronor, och

för sådant ändamål höja det bestämda anslaget för skogsstaten, nu 446,108 kronor, med 5,300 kronor till 451,408 kronor;

dels höja reservationsanslaget till kronoskogarnes förvaltning och befrämjande af skogsväsendet i allmänhet, nu 794,742 kronor, med 216,150 kronor till 1,010,892 kronor;

så att anslaget till skogsväsendet erhåller följande uppställning:

bestämt anslag:

för skogsstaten	kr.	451,408:—	
» statens skogsläroverk	»	50,500:—	kr. 501,908:—

förslagsanslag:

till ålderstillägg åt skogsstaten och skogsinstitutets lärarepersonal	kr.	84,400:—

reservationsanslag:

till enskilda skogsundervisningen ...	kr.	4,800:—	
» kronoskogarnes förvaltning och befrämjande af skogsväsendet i allmänhet	»	1,010,892:—	kr. 1,015,692:—
			summa kronor 1,602,000:—

hvarigenom det nuvarande anslaget till skogsväsendet i dess helhet skulle ökas med 221,450 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i likhet med Andra Kammaren, beslutit, att,

dels med afslag å Kongl. Maj:ts förslag om uppförande i den för skogsstaten gällande stat af en ny jägmästarelön, bifalla Kongl. Maj:ts förslag om uppförande i nämnda stat af fyra kronojägare med för hvardera lön 400 kronor, tjenstgöringspenningar 100 kronor samt hyresersättning 100 kronor, och

för sådant ändamål höja det bestämda anslaget för skogsstaten, nu 446,108 kronor, med 2,400 kronor till 448,508 kronor;

dels höja reservationsanslaget till kronoskogarnes förvaltning och befrämjande af skogsväsendet i allmänhet, nu 794,742 kronor, med 216,150 kronor till 1,010,892 kronor;

så att anslaget till skogsväsendet erhåller följande uppställning:

bestämt anslag:

för skogsstaten	kr.	448,508:—	
» statens skogsläroverk	»	50,500:—	kr. 499,008:—

förslagsanslag:

till ålderstillägg åt skogsstaten och skogsinstitutets lärarepersonal	»	84,400:—

reservationsanslag:

till enskilda skogsundervisningen	kr.	4,800:—	
» kronoskogarnes förvaltning och befrämjande af skogsväsen- det i allmänhet	»	1,010,892:—	kr. 1,015,692:—
		summa kronor	1,599,100:—

hvarigenom det nuvarande anslaget till skogsväsendet i dess helhet skulle ökas med 218,550 kronor.»

Sedan voteringsseglarne blifvit aflemnade samt en sedel afgad och förseglad, äfvensom underrättelse från Första Kammaren ingätt, att voteringsseglarne för den omröstning, hvarom här vore fråga, jemväl derstädes afgifvits, företogs nu sedlarnes öppnande och uppräknig, och utföll omröstningen med 62 Ja och 160 Nej.

Den omröstning öfver ofvanintagna voteringsproposition, som, enligt nyss ankommet och nu uppläst protokoll, blifvit af Första Kammaren samtidigt anstald, hade utfallit med 122 Ja och 14 Nej, hvadan, då dertill läggas Andra Kammarens

röster eller	62 Ja och 160 Nej,
sammanräkningen visar	184 Ja och 174 Nej;

Och hade alltså beslut i denna fråga blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med ja-propositionens innehåll.

Gemensamma
omröstningar.
(Forts.)

10:de omröstningen:

»Den, som, i likhet med Första kammaren, vill, att Kongl. Maj:ts framställning om att Riksdagen må till bestridande af kostnaden för gäldande af årspremie för brandförsäkring af den nya operabyggnaden i Stockholm bevilja ett extra anslag för år 1900 af 18,314 kronor, må vinna Riksdagens bifall, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i likhet med Andra Kammarerna, beslutit, att Kongl. Maj:ts förevarande framställning icke må af Riksdagen bifallas.»

Sedan voteringsmedlemmarna blifvit aflemnade samt en sedel aflagd och förseglad, äfvensom underrättelse från Första Kammarerna ingått, att voteringsmedlemmarna för den omröstning, hvarom här vore fråga, jemväl derstädes afgifvits, företogs nu medlemmarnas öppnande och uppräknings, och utföll omröstningen med 89 Ja och 126 Nej.

Den omröstning öfver ofvanintagna voteringsproposition, som, enligt nyss ankommet och nu uppläst protokoll, blifvit af Första Kammarerna samtidigt anställd, hade utfallit med ..... 127 Ja och 14 Nej, hvadan, då dertill läggas Andra Kammarernas

röster eller	89 Ja och 126 Nej,
sammanräkningen visar	216 Ja och 140 Nej;

Och hade alltså beslut i denna fråga blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med ja-propositionens innehåll.

§ 4.

Föredrogos, hvar efter annan, Kongl. Maj:ts å kammarernas bord hvilande propositioner till Riksdagen.

Dervid hänvisades nedannämnda propositioner till statsutskottet:

angående försäljning af fasta egendomen n:o 23 i kvarteret Hvalfisken inom Östermalms församling i Stockholm;

angående försäljning till Vara köping af ett område af länsmansbostället $\frac{1}{2}$ mantal Vara Stommen n:o 9;

angående slutlig organisation af landbruksinstitutet vid Ultuna;
 angående arrendefri upplåtelse till Jönköpings läns fångvårds-
 förening af förra militiebostället $\frac{1}{2}$ mantal Långanäs n:o 1 i nämnda län;
 angående försäljning af en till förra militiebostället $\frac{5}{8}$ mantal
 Alsunda n:o 2 i Stockholms län hörande lägenhet; och
 angående förändring i gällande föreskrifter om åsättande af grund-
 skatt m. m.

Till behandling af bevillningsutskottet öfverlemnades följande pro-
 positioner:

med förslag till förordning angående vissa bestämmelser rörande
 sjöfarten och gränstrafiken mellan Sverige och Norge; och

angående ändrad lydelse af § 10 mom. 4 i kongl. förordningen
 den 13 juli 1887 angående villkoren för tillverkning af brännvin, sådant
 nämnda moment lyder enligt kongl. kungörelsen den 1 juni 1894.

§ 5.

Föredrogos, men blefvo å nyo bordlagda bevillningsutskottets me-
 morial n:is 21 och 22.

§ 6.

*Svar å
 interpellation.*

Ordet lemuades till

Chefen för ecklesiastikdepartementet, herr statsrådet Claëson,
 som yttrade: Kammarén har lemnat bifall till en af herr David Berg-
 ström i Stockholm gjord anhållan att till mig få framställa följande
 spörsmål:

»Anser herr statsrådet och chefén för ecklesiastikdepartementet, att
 de försigtighetsmått, som äro af behöfvét påkallade för att så långt
 som möjligt undvika faror för smittämnens spridande, äro vid de i
 Sverige befintliga bakteriologiska laboratorierne vidtagna, eller, om så
 ej är fallet, ärnar herr statsrådet och chefén för ecklesiastikdeparte-
 mentet i den närmaste framtiden gå i författning om vidtagande af
 nödiga åtgärder i detta hänseende?»

Med anledning häraf får jag meddela följande upplysningar.

Under hösten 1898 förekommo i tidningspressen antydningar, att
 vid veterinärintitutet i Stockholm skulle vara mindre väl beståldt,
 bland annat i fråga om bakteriologiska undersökningar. Jag ansåg
 det vara min skyldighet att söka skaffa mig närmare reda på, huru
 härmed förhöll sig, och jag aflät fördenskull den 22 november 1898
 en embetsskrifvelse till direktionen för veterinärintitutet. I denna

Svar å
interpellation.
Forts.)

skrifvelse anmodade jag direktionen att afgifva yttrande, bland annat, om med afseende å de vid institutet skeende undersökningar af bakteriologisk natur kunde förefinnas någon fara för de på institutet varande eller andra personers helsa, och hvilka åtgärder, som, för den händelse fara förelegat, vidtagits för densammans undanrödjande.

Då jag hade mig bekant, att bakteriologiska undersökningar i större omfattning äfven egde rum vid universiteten, karolinska-mediko-kirurgiska institutet och serafimerlasarettet, aflät jag samtidigt till universitetskanslern och till direktionen för serafimerlasarettet embetskrifvelser med förfrågningar rörande de bakteriologiska undersökningarna vid nämnda anstalter.

Såsom svar å dessa förfrågningar har universitetskanslern öfverlemnadt yttranden från medicinska fakulteterna i Upsala och Lund samt från lärarekollegiet vid karolinska institutet. Vidare har direktionen för serafimerlasarettet i ämnet afgifvit utlåtande, öfver hvilket lärarekollegiet vid karolinska institutet efter särskild remiss yttrat sig. Och direktionen för veterinärinstitutet har öfverlemnadt yttranden från professorn i bakteriologi m. m. derstädes J. Svensson och från lärarekollegiet vid samma institut.

Det skulle taga kammarens tid alltför mycket i anspråk, om jag i detalj redogjorde för dessa yttranden, af hvilka flera äro mycket utförliga. De finnas i ecklesiastikdepartementet tillgängliga för en hvar, som önskar att närmare taga del af dem.

Af dessa yttranden framgår, att bakteriologiska undersökningar bedrivits vid flera af de nämnda institutionerna under en lång följd af år. Särskildt meddelar lärarekollegiet vid karolinska institutet, att man från hela den civiliserade verlden har en riklig erfarenhet samlad beträffande faran af bakteriologiska arbeten, och att man kan i korthet säga, att denna fara är mycket obetydlig, då nemligen antalet kända olycksfall endast belöper sig till några få, och alltså icke är nämnvärd, om man betänker den stora omfattning, i hvilken sådana arbeten bedrivnas.

Då interpellanten särskildt påpekat de under hösten 1898 inträffade pestfallen i Wien, bör jag kanske nämna, att lärarekollegiet vid karolinska institutet upplyser, att pestbakterier numera icke finnas inom laboratoriet vid institutet.

Några myndigheter lemna detaljerade upplysningar om de vid deras laboratorier vidtagna försigtighetsmått i afseende å såväl kulturer af bakterier som de djur, hvilka användas såsom försöksdjur. I samtliga de afgifna yttrandena vitsordas bestämdt, att all försigtighet iakttages. Och med kändedom om den samvetsgrannhet och sans, som äro förhärskande hos de svenska vetenskapsmännen, är jag fullt öfvertygad, att de äfven för framtiden skola bemöda sig om att på alla sätt söka förebygga, att någon fara för smittännens spridande må uppstå till följd af arbetena inom de bakteriologiska laboratorerna.

Vidare anförde:

*Svar å
interpellation.
(Forts.)*

Herr David Bergström: Herr talman, mina herrar! För det utförliga svar, som här lemnats af herr statsrådet och chefen för eklestiasitikdepartementet, ber jag att till honom få framföra min tacksamhet.

Emellertid har innebörden af hvad herr statsrådet här svarat ju varit den, att farorna vid de bakteriologiska laboratorierne skulle vara mycket små och att öfver hufvud taget allt skulle vara väl bestäldt, samt att man för framtiden nog skulle sörja för, att så framgent blefve förhållandet. Jag har ingen anledning att betvifla, att de vederbörande myndigheter, som till eklestiasitikdepartementet aflemnat sina utförliga svar, i denna sak lemnat fullt tillförlitliga upplysningar; och meningen med min interpellation har icke varit att vare sig uppskrämma allmänheten eller i öfrigt på något sätt verka till förfång för dylika undersökningar. Men det är klart, att, då uppmärksamheten blifvit fästad på denna sak genom en sådan olycka, som förlidet år timade i Wien — låt vara, att denna ej tog så stor omfattning, som man från början befarade — och då man äfven här i Sverige hört uppgifvas, att allt icke i detta afseende skulle vara väl bestäldt, det bör vara skäl att närmare undersöka saken, hvilket också herr statsrådet och chefen för eklestiasitikdepartementet har funnit vara angeläget.

Nu upplyste herr statsrådet, att icke allenast vid våra medicinska läroverk, utan äfven vid ett af våra sjukhus, nemligen serafimerlasarettet, dylika bakteriologiska arbeten påginge.

Herr statsrådet vitsordade, att dessa arbeten öfverallt skulle bedrivas i allo väl, och att sålunda den isolering från öfriga arbeten, som dervidlag naturligtvis bör ega rum, också egde rum. Men jag undrar, om man verkligen kan säga, att det så i allo är väl bestäldt, särskildt om man tänker på de bakteriologiska arbetena vid nämnda sjukhus. Det måste åtminstone förefalla lekmannen på detta område ganska egendomligt, att i samma vefva, som man fick de sorgliga underrättelserna från Wien, i samma vefva icke blott fortsatte man vid nämnda sjukhus med dylika bakteriologiska arbeten — något, hvar emot man ju ingenting kan anmärka — utan man anordnade äfven samtidigt en kurs för medicine studerande vid sjukhuset. Man slog således in på aldeles samma system, som man redan hade utdömt på andra håll, och hvilket just i Wien visat sig så äfventyrligt. Jag tror för min del, att man kan ha skäl att närmare undersöka denna sak, och jag vet, att den äfven i medicinska kretsar väckt ganska stor uppmärksamhet. Det har ifrån sådant håll meddelats mig, att man ej kan säga, att i afseende på isolering, i afseende på förvaring af försöksdjuren etc. allt är så väl bestäldt, särskildt vid nämnda anstalt, som det borde vara. Jag kan nämna det rätt egendomliga förhållandet — man bör ju vid valet af personer, som skola tjenstgöra vid dylika anstalter, vara ganska noggrann och se till, att de ej gerna få sysselsätta sig med andra saker, att de ej få uppehålla sig inom andra af-

Svar å
interpellation.
(Forts.)

delningar m. m. — jag kan nämna, att vid detta laboratorium på serafimerlasarettet man ej ens lär ega en särskild vaktmästare, utan har måst tillita en sjukhuspatient, som gjort vaktmästaretjenst.

Emellertid har jag velat framhålla vigten af att, om något ytterligare här behöfver göras, detta må i hvarje fall göras *snart*, ty det är klart, att, om en olycka, större eller mindre, skulle inträffa äfven i vårt land på detta område, den lika gerna kan komma att inträffa i år som ett följande år.

Herr Wallis: Då jag till följd af min ställning såsom lärare vid karolinska institutet på det allra närmaste är fästad vid det bakteriologiska laboratoriet, hvilket hör under den af karolinska institutets institutioner, som kallas den patologiska, och då särskildt det mesta arbetet, kan man säga, som vid det bakteriologiska laboratoriet bedrifves — icke det intensivaste, utan det extensivaste, nemligen undervisningsarbetet — utgöres af undersökningar, som falla just inom mitt ämne, nemligen allmän patologi, så torde herrarne ursäktas, om jag nu yttrar några ord. Jag gör detta så mycket hellre — ehuru jag från början tänkt att ej behöfva yttra mig i detta ämne — som det referat af de fakulteternas och lärarekollegiernas till ecklesiastikdepartementet inkomna berättelser och utlåtanden, som lemnats af herr statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet, var ganska ensidigt. Herr statsrådet har nemligen refererat hufvudsakligen den *negativa* delen af dessa utlåtanden, d. v. s. den delen deraf, deruti specielt karolinska institutet, men äfven de öfriga lärarekollegierna, förmodar jag, vitsordat, att hittills farorna af den bakteriologiska forskningen i praktiken visat sig vara jemförelsevis ringa. Men han har deremot ej alls refererat de önskemål, hvilka åtminstone karolinska institutets lärarekollegium ansett sig böra uppställa för att så vidt möjligt betrygga icke blott de studerande — de vid laboratoriet arbetande — utan äfven allmänheten för de dock i sjelfva verket befintliga farorna. Med anledning häraf ber jag att få säga några ord och belysa frågan i allmänhet.

Det är ju sjelfklart, att de, som närmast äro intresserade af frågan, äro de, som utföra arbetet vid dessa laboratorier, och detta icke blott derför, att de i första hand utsätta sig för risken af dessa arbeten, utan äfven — och framför allt — derför, att på dem hvilat ansvaret för, att icke denna risk kommer att sträcka sig utanför laboratoriet och gå ut öfver allmänheten.

Om man nu frågar sig, huru stor denna fara är, som hotar både de vid laboratoriet arbetande och samhället i dess helhet ifrån de bakteriologiska arbetena, så må jag säga det, att jag visserligen deltagar i karolinska institutets lärarekollegii uppfattning, att farorna ej äro stora, men att jag å andra sidan ej kan förneka, att dessa faror dock existera. Men ingen kan säga, huru stora farorna äro, enär intet statistiskt material, på hvilket man skulle kunna bygga sitt omdöme dervidlag, i sjelfva verket existerar.

Jag har af vår förnämste specialist på detta område hört upp-
gifvas, att omkring ett femtiotal fall af s. k. laboratorieinfektion
— d. v. s. fall af smittosamma sjukdomar hos de vid laboratorier
arbetande, orsakade, genom laboratoriearbetet — äro kända i littera-
turen. Sjelf har jag ej kunnat på långt när uppleta så många fall;
men äfven under antagande, att så många fall existera, synes det ju
dock, att faran af dessa laboratoriearbeten är ganska ringa. Ty om
man betänker, hvilken oändlig massa människor det är, som under de
sista tjugu till trettio åren, derunder det bakteriologiska arbetet bedrif-
vits med ifver, vid alla dessa laboratorier utsatt sig för dylika smitta,
så finna vi, att dessa infektionsfall utgöra en mycket liten procent —
helst om vi betänka, att ingalunda alla dessa fall ledt till dödlig utgång
eller ens till svårare sjukdom.

Hvad särskildt angår Sverige och det laboratorium, jag närmast
känner till, nemligen karolinska institutet, som är det största i vårt
land, så får jag vitsorda, att, ehuru under hela den tid, detsamma
existerat, eu massa personer der åtnjutit undervisning — icke blott
de studerande, för hvilka undervisningen är obligatorisk, utan äfven
en hel mängd äldre läkare, som velat sätta sig in i de bakteriologiska
undersökningsmetoderna — så har dock icke, mig veterligen, ett enda
säkert konstateradt infektionsfall inträffat vare sig bland dessa under-
visade eller bland den betjening, som är anställd vid laboratoriet.

Detta måste ju erkännas vara ett mycket gynnsamt resultat. Hvarpå
det beror, är ej godt att säga. I hög grad lär det väl bero på, att
alla, som syssla med dylika undersökningar, känna sig underkastade
ett stort ansvar, enär det ju alltid är förenadt med stor risk att
handskas med dessa lefvande smittämnen, som äro absolut ofarliga,
så länge de hållas i fängsligt förvar, men som, när de komma ut,
kunna stifta oberäknelig skada.

Detta är kanske den viktigaste orsaken. Vidare bör märkas,
att den fara, för hvilken de sjelfva personligen äro i främsta rummet
utsatta, naturligtvis utgör ett synnerligen starkt motiv att varsamt
umgås med dessa farliga ämnen. Slutligen vill jag tillägga, att ännu
en förklaringsgrund finnes. Dessa lefvande smittämnen äro nemligen,
då man odlar dem utanför de djurorganismer, i hvilka de bäst trivas,
väsen, som kommit i en främmande jordmån, och hafva därför en
stark tendens att förlora i vitalitet, hvilket här vill säga detsamma
som att förlora i förmåga att göra skada genom sin smittosamhet.
Ett känt faktum är ju äfven, huru svårt det i fråga om många af
dessa smittämnen är att hålla dem lifskraftiga och dugliga i renod-
ling. Slipper nu ett sådant dåligt och svagt smittämne ut, så är det
ju ringa utsigt för, att deraf skall komma någon skada.

Jag kan därför säga, att under dessa 20—30 år, som ett inten-
sivare arbete i bakteriologi bedrifvits, har småningom en viss³ känsla
af trygghet börjat göra sig gällande hos dem, som syssla med dylika
arbeten; och jag vill ej neka till, att jag just med hänsyn härtill tror

Svar å
interpellation.
(Forts.)

Svar å
interpellation.
(Forts.)

det hafva varit ganska nyttigt, att detta ytterligt farliga tillbud i Wien inträffade. Ty derigenom har å nyo uppmärksamheten blifvit fästad å den stora vigt, som ligger derå, att dessa bakteriologiska undersökningar bedrivnas under så betryggande garantier mot all fara som möjligt. Det betydelsefulla med dessa pestfall var ej så mycket det, att de medförde döden för några individer, ty det har händt äfven förr vid laboratoriefinfectioner, såsom vid fall af rots och mjeltbrand, der döden följt för de inficerade; utan det betydelsefulla var, att denna lilla, man kan säga, pestepidemi i Wien icke stannade vid dem, som voro anställda vid laboratoriet, d. v. s. den experimenterande läkaren och vaktmästaren, utan gick ifrån dem öfver på den sköterska, som vårdade dem — och denna sköterska dog också, enligt hvad vi minnas från tidningarne. Detta visar, att de smittämnen, som blifvit med konst framställda i laboratorierna, kunna gå utanför laboratoriernas gränser och blifva en fara för samhället i dess helhet.

Som sagdt — jag är af den mening, att den ej varit utan sin nytta, denna pestepidemi, som uppväckte så allmänna farhågor hela Europa utöfver.

Vi veta alla, att dessa farhågor voro ytterligt intensiva i början; det fans till och med exempel på en sådan åskådning, som att hela den bakteriologiska forskningen borde inhiheras, och denna åsigt fann ju äfven uttryck i vissa tidningar.

Emellertid vann den ingen anklång, ty hela världen, äfven den icke-vetenskapliga, har redan kommit under fund med den bakteriologiska forskningens betydelse för samhället i dess helhet och dermed också om att denna forskning icke kan slopas.

Man kunde ju tänka sig äfven en annan utväg, nemligen att genom en starkare kontroll begränsa denna bakterieforskning mera, än för närvarande är fallet — detta hufvudsakligen genom att, så att säga, monopolisera dessa undersökningar och icke såsom nu låta hvem som helst hålla på med dem, utan tillstådja sådant endast för dem, som äro särskildt kvalificerade för dylika undersökningar, i främsta rummet sådana, som äro anställda vid statsinstitutioner. I medicinska kretsar har emellertid ett sådant åskådningssätt icke vunnit någon anklång, helt enkelt af det skäl, att erfarenheten visat, att all monopolisering af någon gren af experimentel naturforskning leder till denna forskningsgrens bestämda förderf. Jag kan ju ej behöfva här i kammaren tala om, huru många af alla tiders störste experimenterande naturforskare ej haft något alls med statsinstitutioner att göra, utan varit den fria forskningens representanter; men lustigt nog kan jag just med två exempel från de bakteriologiska undersökningarnes fält visa, huru farligt det skulle vara att monopolisera forskningen för endast legitimerade statstjenare. Det är två namn på den bakteriologiska forskningens fält, som hela världen känner till, Robert Koch och Louis Pasteur. Koch var, när han gjorde sina första grundläggande undersökningar, som med ens gjorde honom till en verlds-

bekant storhet, blott en okänd och obetydlig fattigläkare i en liten by i Posen.

*Svar å
interpellation.
(Forts.)*

Han hade ingen sorts legitimation såsom bakteriolog, utan gjorde på fri hand sina upptäckter, dertill, så att säga, drifven af sitt eget inneboende snille, och på så sätt grundlade han hela den del af den bakteriologiska forskningen, som särskildt inom Tyskland utvecklats.

En ännu mera egendomlig ställning intog Louis Pasteur. Han hade icke ens den legitimationen att vara medicine doktor, ty han var kemist. Likväl kan man säga, att, hvad beträffar kännedomen om de sjukdomsalstrande bakterierna och sättet för deras bekämpande, man har honom att tacka för mera än någon annan i hela världen. Att han således på det medicinska området varit mera gagnande och mera banbrytande än någon annan, är obestriddigt. Denna nu antydda metod att på sådant sätt söka förebygga dessa faror, nemligen att inskränka rättigheterna att bedrifva de bakteriologiska arbetena, den synes icke leda till något resultat, som vetenskapens målsmän kunna anse antagligt. Men det finnes ännu en utväg att nå målet, och det är att försöka vidtaga sådana anordningar, att uti dessa bakteriologiska laboratorier, der arbetet måste bedrifvas och bedrifvas intensivt, därför att de äro undervisningsanstalter, allt, hvad som bör göras från försigtighetssynpunkt, också på lättast möjliga sätt måtte kunna göras. Och dit hör, att möjlighet finnes för att redan använda bakterier förintas, och att allt, som med dem varit i beröring, måtte, då det kommer utanför den bakteriologiska anstalten, vara absolut icke smittoförande — d. v. s. att desinfektion i vidsträcktaste bemärkelse så lätt och fullständigt som möjligt måtte kunna företagas. Dit hör: att möjlighet förefinnes för att uti laboratoriernas lokaler den största renlighet må kunna iakttagas, att man tillser, det förstörandet af renodlade smittämnen försiggår så fullständigt som möjligt, så att särskildt ifrån de inficerade djur, som användts till experiment, några smittämnen icke måtte föras utanför laboratoriets gränser, utan att fullständig desinfektion städse måtte företagas.

Man kan säga, att möjligheten att utföra detta allt på laboratorierna beror på tre omständigheter: först och främst derpå, att de lokala förhållandena äro sådana, att i dessa laboratorier rengöringsarbetena med lätthet kunna utföras, vidare derpå, att tillräckliga arbetskrafter finnas för utförandet, och slutligen derpå, som helt naturligt är, att tillbörlig samvetsgrannhet iakttages under arbetena å laboratorierna. Hvad nu denua sistnämnda förutsättningen beträffar, så får jag säga, att de bästa garantier, som i detta fall kunna gifvas, har man att söka just i de risker, som de arbetande sjelfva löpa, och jag kan icke neka till, att den svåra lexan ifrån Wien bidragit till att göra denna garanti säkrare, än hvad den var förut.

Hvad de två andra förutsättningarna beträffar, så betviflar jag, att man här i landet skall finna något laboratorium, som är så situe-

Svar å
interpellation.
(Forts.)

radt, att man kan säga, att allting blifvit gjordt, som bort göras och kunnat göras. Hvad då arbetskrafterna — särskildt vid härvarande bakteriologiska laboratorium — beträffar, så ber jag att få nämna, att redan innan den stora olyckan i Wien inträffade, ingick Karolinska institutets lärarekollegium genom kanslersembetet till Kongl. Maj:t med anhållan, att Kongl. Maj:t hos Riksdagen måtte begära anslag till aflöning åt ännu en vaktmästare vid bakteriologiska institutionen, enär det vore af behovet påkalladt att erhålla en sådan. Jag ser med glädje, att Kongl. Maj:t bifallit denna anhållan och inkommit till Riksdagen med en begäran om anslag i detta afseende, hvilken jag hoppas äfven måtte vinna Riksdagens bifall. Helt visst är det dock så, att om denna stora olycka i Wien inträffat, så att den kommit före i stället för efter afgifvandet af våra petita till Riksdagen, skulle vi hafva framställt en del önskningsmål dessutom i detta afseende. Tack vare, att denna stora olycka lagt ett ökadt ansvar på våra skuldror, skulle vi hafva fäst Kongl. Maj:ts och Riksdagens uppmärksamhet på åtskilliga andra missförhållanden också; särskildt nu de lokala missförhållandena, som bestå deruti, att den bakteriologiska institutionen ligger, så att säga, vägg i vägg med bårhuset, der under hela året lik intagas af sjelfspillingar och af mördade personer, hvilka lik ofta äro stadda i långt gånge förruttelse, och i följd deraf i synnerhet under somrarne medföra i hög grad ökad svårighet för utförandet af de nyss omtalade renhållningsarbetena, som äro nödiga, för att den bakteriologiska institutionen skall kunna utföra sitt arbete med så liten risk som möjligt.

Särskildt skulle vi då hafva begärt, såsom vi ock i vår skrifvelse till svar å Kongl. Maj:ts förfrågningar i detta ämne antydde, att genom en lätt utförd förändring af kommunikationerna inom institutionen undgå att nödgas använda det rum, som nu gemensamt användes till s. k. slaskrum af den bakteriologiska institutionen och det midt emot liggande bårhuset. Detta rum måste till följd af sin belägenhet vara ett genomgångsrum och sålunda beträdas af de å laboratoriet arbetande. Kostnaden för denna omändring blifve en ren obetydlighet, den skulle nemligen enligt öfverintendentsembetets förslag belöpa sig till endast 2,000 kronor. För alla dem, som ha att göra med denna institution utgör denna förbättring i de lokala förhållandena ett af de högsta önskningsmålen.

Af herr statsrådets nu meddelade svar synes framgå, att Kongl. Maj:t är fullt belåten dermed, att lärarekollegiet framhållit, att farorna med ifrågavarande laboratoriearbete icke äro så särskildt stora, och sålunda icke är betänkt på att vidare åtgöra något i saken.

Jag betviflar dock, att Karolinska institutets lärarecorps kommer att känna sig belåten härmed, tvärtom lär den nog till en kommande riksdag begära anslag till förbättringar i de lokala förhållandena. Jag tviflar icke heller på, att man, med anledning af det ökade ansvar, jag här nyss antydt, kommer att begära, att arbetet med desinfektions-

åtgärdernas verkställande äfven måtte kunna bättre tillgodoses än hittills, då man endast har *en* vaktmästare. Det råder nemligen tid-
tals, särskildt under de tider, undervisningen och de vetenskapliga
undersökningarna samtidigt pågå, ett högst intensivt arbete å detta
laboratorium, hvadan det är min bestämda öfvertygelse att en ökning
i vaktmästarearbetet är af behovvet påkalladt.

Svar å
interpellation.
(Forts.)

Jag vill till sist säga det, att jag här berört de förhållanden som
äro rådande vid karolienska institutet, därför att dessa äro för mig
personligen noggrant kända, men jag tviflar icke på, att i fall man
hört serafimerlasarettets styrelse rörande de förhållanden, som existera
derstädes, skulle nog äfven den haft önsknigar att framställa, hvilka
skulle vara förtjenta att tagas i betraktande såsom i hög grad under
nuvarande förhållanden berättigade.

Härmed var öfverläggningen i detta ämne avslutad.

§ 7.

Herr *E. Hammarlund*, som anmält sig för motions afgifvande,
aflemnade en motion i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med
förslag till lag angående civile tjensteinnehafvares rätt till pension af
staten m. m.

Denna motion, som erhöll ordningsnummern 242, blef på begäran
bordlagd.

Vidare aflemnade herr *E. Sahlén* en skriftligen framställd anhållan
att få göra ett tillägg till den af honom afgifna motion, n:o 240.

Jemväl denna anhållan begärdes på bordet och bordlades.

§ 8.

Justerades protokollsutdrag.

§ 9.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades herr *L. Dahlstedt* un-
der 12 dagar från och med den 12 dennes.

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 2,11 e. m.

In fidem
E. Nathorst Böös.

Rättelse

i Andra Kammarens Protokoll n:o 18.

Sid. 13, rad. 19 nedifrån står: 90 läs: 9.
» 20, » 11 » » Wikner » Luther.
